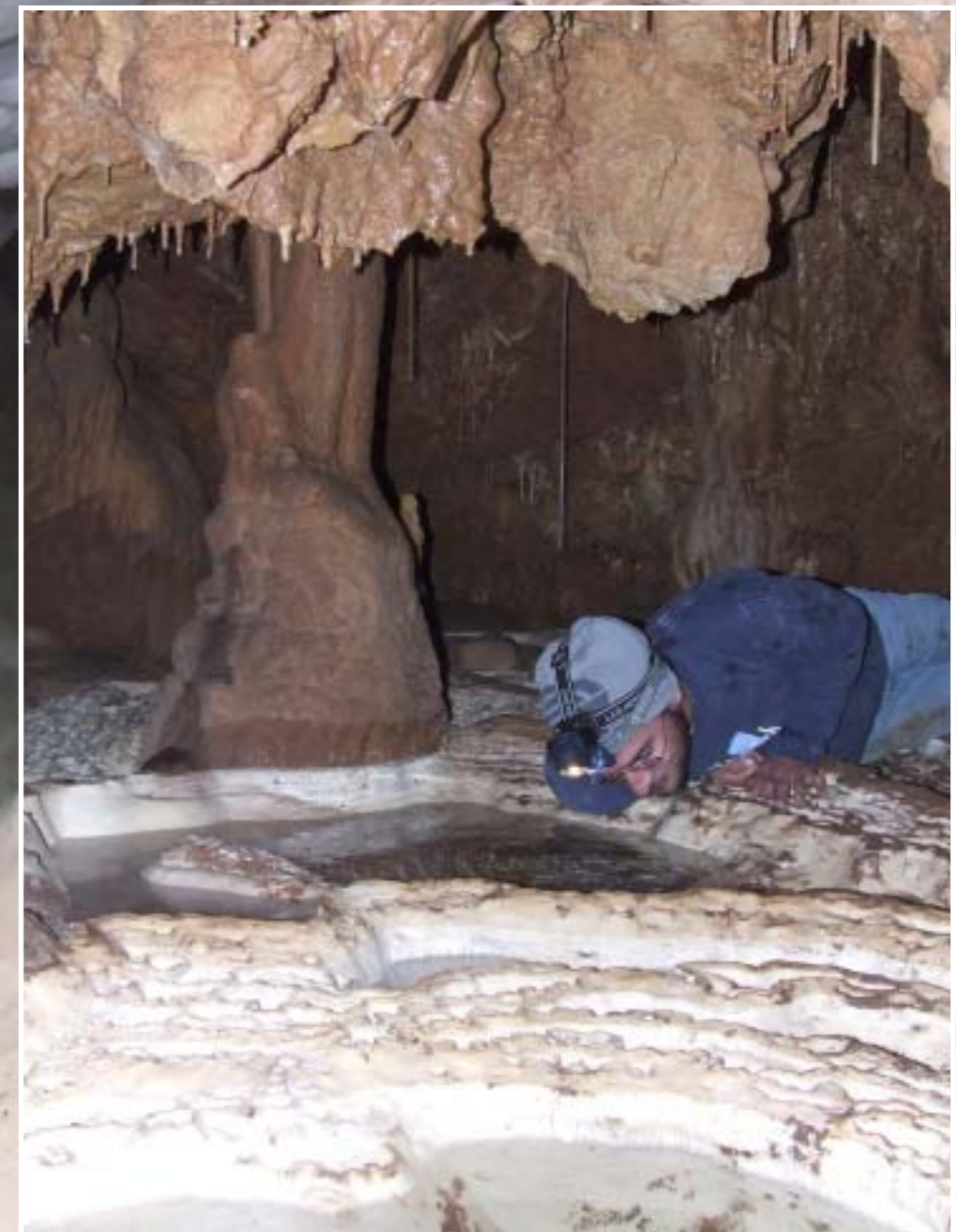
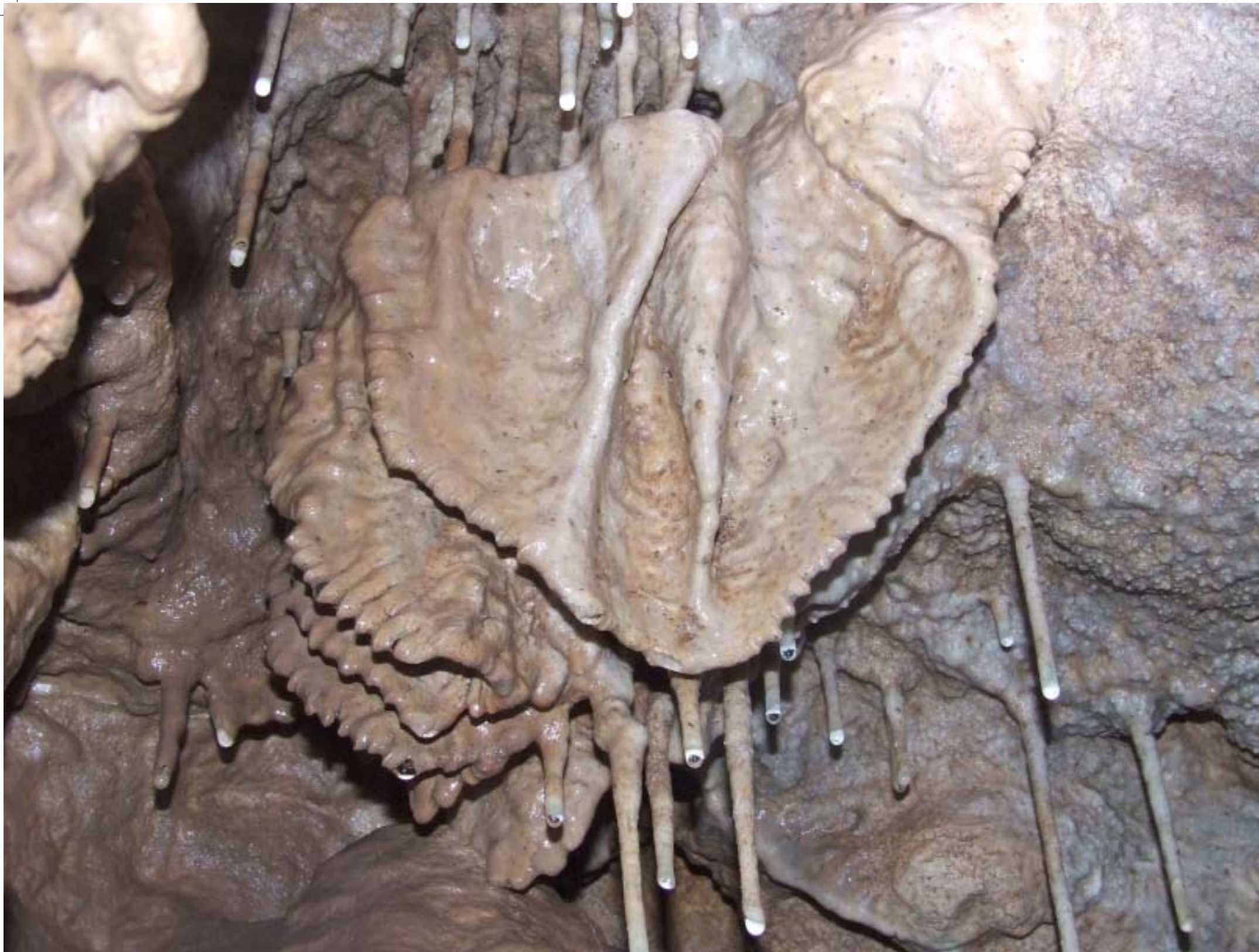

מאז התגלתה אי שם ברכס זרעית שתולה בגליל העליון מערת הנטיפים היפה ביותר בגליל, כפי שהתפרסמה אז, טרם יבשה הדיו של כותב שורות אלו בתיאור יופייה של המערה ובהצגתה בתוכניות הרדיו והטלוויזיה. לא הספקנו אפילו להתבשם מהפניית אור הזרקורים של מדורי הטבע לשלל פריחות האביב וכבר זכינו לתגלית מערת נטיפים מרהיבה נוספת אי שם מצפון לרכס מתלול צורים שבגליל העליון.

כתב: ינון שבטיאל

עוד לא תמו כל פלאיך - חבל ארץ הגליל

1. בורנסי כולם אוכלים הכול: הפרות אוכלות ניירות וקליפות של בננות, הקופים חוטפים אוכל מידי האנשים ושוודים דוכנים בשוק; בני האדם אוכלים, מי מן הרצפה, מי מערמת האשפה ומי מעט אורז וירקות מתוך צלחת מאולתרת - מה שבטוח אף אחד לא צריך סכום.

סקר מערות הגליל נמשך במלוא עוזו מאז התמסדה השיטה ה"מדעית" למציאת מערות - תחקורם של רועים, "פלחים" ובעיקר אנשים זקנים וחביבים היושבים ומפטמים נרגילה ריחנית בפתחי בתיהם בכפרים הערביים בגליל.

במשך השנים שאנו חוקרים את מערות הגליל התבררה השיטה כיעילה ביותר: הגעה לכפר דרוזי או לכפר ערבי ביום אביבי, מפגש על כוס קפה עם המקומיים, שיחת רעים קולחת וסיפורים גליליים של הזקנים על הימים ההם - זהו שילוב מניב

תוצאות בטוחות. בשעות קסומות אלו אנו נחשפים לסיפורים כיצד ראו המספרים כמו עיניהם עז הרועה בנחת בשדות הירק האין סופיים של מרחבי הגליל, והיא נופלת באופן פתאומי לתוך "הוטה" = פה הלוויתן (כינוי מקומי למערת פיר אנכית). או כיצד

שמעו את קולו של ה"דבע" = הצבוע האימתני מתוך מערה אפלה אליה לא העזו להיכנס, בהיותם נערים. וכיצד יצאו כנערים לצוד יונים בחיק הטבע ועקבו אחר מקום מעופן מתוך מערות שהיו מערות "וועיר" = מערות מסוכנות. בחלק מהסיפורים מבקשים המספרים לאמת את הסיפור הקולח מפייהם כמו אגדת עם והם מביאים אותנו עד לפתחה של ה"הוטה" או עד לפתחה של המערה האימתנית. פעמים אין ספור מתגלים הסיפורים כמציאות אמיתית לגמרי שמאחורי המערה האימתנית מתגלה מחילת מסתור מימי הבית השני או במעמקי ההוטה נחבאת לה מערת נטיפים מרהיבה או במערה הימסוכנת מתגלה כד עתיק שמוכיח שבמקום הסתתרו יהודים נרדפים בתקופת המרדות ברומאים. כך בעקבות הסיפורים, התגלתה למשל ההוטה של

הגירמק (עוד בשנות השישים). מערה הזו נחשבת למערה האנכית העמוקה במערות ישראל (157 מ'). מערה זו משמשת סימן דרך מרתק בחווית מחקר מערות הגליל: השם "ההוטה של הגירמק", או "ביר אל שיטן" (בז'הטן), נישא בפייהם של הדרוזים מבית גיאן, כמקור לסיפורים מסמרי שער ששימשו כחלק מהאתוס הדרוזי של זיקני הכפר. מדובר בבור ענק שמימדי פתחו

5X6 מ' הנמצא בלב שמורת הטבע הר מירון. (חל איסור גלישה בו ללא תיאום עם רשות שמורות הטבע והגנים). אל תוכו של הלוע האפל והפעור של הלוייתן, סיפרו זקני העדה הדרוזית, הושלכה יחידת חיל משמר טורקית וחייליה נבלעו בתוך הבור האפל לנצח. לתוך ההוטה נשטט חליל רועים ויצא כעבור זמן מה במעיין הכפר פקיעין. הוטה זו כבר זכתה לביקורים לא מעטים של שני דורות של חוקרים שהוכיחו שלקרקעית הרחוקה מאיתנו 157 מ' עוד נכנו עלילות...

כך מתקדם לו מחקר מערות הגליל, מתעשר בנתונים על מערות מהן מערות נטיפים ומהן מערכות מסתור ומהן מקלטים בצוקים תלולים. מחקר אקדמי שממתין גם לגואל שיוציא אותן מהתחום האקדמי לתחום שמירת ערכי הטבע והתיירות שהגליל כה נזקק לו.

מערת הנטיפים החדשה התגלתה בעקבות אחד המפגשים האלה: חוסיין (שם בדוי- מטעמים שיובנו בהמשך), חקלאי באחד מהכפרים הדרוזים בגליל, החליט בתום החורף השנה להכשיר את חלקת מטע הזיתים של המשפחה. ביום בו החל הטרקטור לפלס את השטח, עמד חוסיין וצפה כיצד כף הטרקטור מגרדת את אחת הדפנות של הסלע שתחת את אדמתו. לפתע הבחינו עיניו בחלל שנפער בדופן הסלע וחשפה מול עיניו פתח של מערה. הטרקטור המשיך בעבודתו ללא משים בעוד חוסיין הדליק את המצת שברשותו והאיר את חלל הפתח. אור המצת האיר אך בקושי את החלל שנפער, אך היה מספיק דיו כדי שעניו יבחינו בשלל נטיפים מרהיבי עין. חוסיין צפן את המראה בליבו, המתין עד שהטרקטור יסיים את עבודתו, כשהוא משגיח שכף הטרקטור לא תגרד יותר את הסלע בו נפער החלל. למחרת מצוייד בפנס שב חוסיין למקום, הכניס שוב את ראשו לתוך החלל ומצא את עצמו מול מסך של נטיפים. בדחיקת גופו פנימה מצא חוסיין את עצמו עומד באולם ענק. בשיטוט מהיר באולם ראה חוסיין שהמערה מלאה בזקיפים ונטיפים וכי למערה יש המשכים אליהם חשב להיכנס בהיותו לבד. האדם הראשון לו סיפר על התגלית היה אביו הזקן שהשביע אותו לא לחשוף את סוד הגילוי מחמת "עינא בישא" של השלטונות שמא תפקיע המדינה את חלקת האדמה של המשפחה בעקבות הגילוי.

חוסיין, כבן נאמן, שמר את הדבר בסוד כמצוות אביו אך כעבור ימים אחדים חשב שיש מקום לסדר את חשימת הגילוי מבחינת ייחודה של המערה. שיחה בארבע עיניים עם אחד מנכבדי הכפר שכבר היה בקשר

1. יש הרבה פיות להאכיל... לעתים חומר הבערה מתחת לסיר עבר דרך קיבתו של תאו, עד כדי כך שלא ברור לך מה בדיוק אתה עתיד לאכול. ללא ספק מולקולות הריח שמסתובבות בסמטאות העיר הזאת הן מן הגרועות שיש.
2. המון מקצועות חופשיים בעיר. כל אחד הוא או רופא שיניים או שמאן או ספר. הקליניקה ניידת והמחיר מצחיק. ידידנו בודק את איכות העבודה, או שמא הוא לא מאמין שזה אכן הוא בוורנס!
3. עולי רגל בדרך לשפת הנהר - מי מתפלל, מי מכפר, מי כופר, מי חיכה לרגע הזה כל חייו ומי בא למות. בהודו כל הדרכים מובילות לגנגס...
4. מבט על הפרות בעיר מזכיר את שבע הפרות הרזות מחלומו של יוסף. לעתים יובש העור ובלטות העצמות ממלאים את הלב ברחמים ולעתים באדישות. פרה אחת חיסלה מול עיני בתוך שניות עיתון מקומי וקופסת נעליים.
5. לעתים אלפי מנחות כשבתוכן נר בצבע אדום או כתום מונחות על שפת הנהר, והן נסחפות פנימה ויוצרות מראה מרהיב של אורות מרצדים בין האדוות. ככל שהמנחה מגוננת ועשירה, אימא גנגס יותר מרוצה.

איתנו, הוביל להגעתנו לפגישה עם חוסיין (צוות מחקר מערות הגליל מונה את כותב שורות אלו מטעם המכללה האקדמית צפת ואת ולדימיר בוסלוב נציג המדור לחקר מערות באוניברסיטה העברית ירושלים, בראשותו של פרופ' עמוס פרומקין). רק לאחר שהבטחנו לו שבשלב זה לא נחשוף את המקום ולא את שמו של המגלה, לקח אותנו חוסיין לשטח האדמה שם התגלתה מערת הנטיפים. בו ביום חדרנו לכל החללים שהתפתחו במערה בזכות העובדה שעברו תהליכים של המסה בעקבות הפעילות של מי גשמים במשך מיליוני שנים. במערה חשפנו מראות של נטיפים וקיפים מרהיבים ביופיים. חלק מהנטיפים צומח באופן אופקי מנוגד לחוק כוח הכבידה, (ניטון היה בודאי מתהפך בקברו). חלק מהזקיפים נראה כמו עמודים מוגלפים בצורת ארמונות. מסכים

קרדיט : ינון שבטיאל חוקר מערות הגליל - מכללה אקדמית צפת בשיתוף המדור לחקר מערות באוניברסיטה העברית בירושלים

1. יש הרבה פיות להאכיל... לעתים חומר הבערה מתחת לסיך עבר דרך קיבתו של תאו, עד כדי כך שלא ברור לך מה בדיוק אתה עתיד לאכול. ללא ספק מולקולות הריח שמסתובבות בסמטאות העיר הזאת הן מן הגרועות שיש.

